

Ouderbetrokkenheid

Een traject in 10 sleutels

Voorwoord

Praktisch

We kwamen 4 keer samen met vertegenwoordigers van een tiental scholen.

Schoolteams en ouders kunnen veel leren van elkaar als ze elkaars expertise erkennen en benutten..

Met het netwerk formuleerden we tien logisch opgebouwde sleutels die een blijvend aandachtspunt kunnen zijn op scholen.

We proberen elke sleutel eenvoudig te verwoorden en een tip en een aandachtspunt in de kijker te zetten

Elke Turnhoutse school van het netwerk probeert ook een praktijkvoorbeeld te delen. Leren van elkaars voorbeelden en verhalen is de weg die we moeten gaan!

Inleiding

Werken aan een nauwe ouder-school-samenwerking is winst voor iedereen: voor het kind, de ouders, de leerkracht, eigenlijk voor de hele school én de bredere samenleving.

Deze topic staat bij elke school vrij hoog op de prioriteitenlijst. Ouderbetrokkenheid is echter geen doel op zich, maar is een middel om tot maximale ontwikkelingskansen te komen van al onze kinderen en jongeren.

Werken aan ouderbetrokkenheid was dan ook een belangrijk aandachtspunt in Turnhout in het schooljaar 21-22. Dit leidde tot de oprichting van een lerend netwerk.

**Het is onmogelijk”,
zel de trots.**

**“Het is riskant”, zel
de ervaring.**

**“Het is zinloos”, zel
het verstand.**

**“Geef het een kans”,
fluisterde het hart.**

Bij de samenstelling van deze bundel hebben we ons – naast onze eigen expertise - op heel wat bestaand materiaal kunnen baseren.

We sommen de belangrijkste publicaties even op:

Lieve Lenaerts (DoorElkaar) en Marlo Stabel (Onderwijsconsulent Stad Turnhout) gingen met dit materiaal aan de slag en puzzelden, schrapten en schaafden tot ze tot deze bundeling kwamen.

- [Betrokken scholen, betrokken ouders](#) / Buyl, Nele ; Hebbelinck, Maria ; El Hammoudi, Saïda ; Van Laere, Katrien – Vierdewereldgroep Mensen voor Mensen (2018) - 32 p. (online publicatie)
- [Van eiland naar wij-land : inspiratiegids voor een goede samenwerking tussen ouders en secundaire scholen](#) / Mets, De, Jan. - Gent: Integratiedienst Stad Gent, 2013.. - ISBN: 901300210
- [Elk kind, elke ouder telt: inspiratiemap / Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen vzw \(2014\) – 193 p. \(online publicatie\)](#)
- [Warm, welkom en wederkerig : naar een goede ouder-school samenwerking: inspiratieboek voor kleuteronderwijs](#) / De Mets, Jan ; Van Laere, Katrien ; Vervaeke, Veerle ; Seghers, Marie ; Peleman, Brecht. - Gent : VBJK, (2018). - 196 p. (online publicatie)
- [Visieontwikkeling rond ouder-schoolsamenwerking: een inspiratiedocument](#) /GO Ouders, Onderwijscentrum Brussel e.a. - 15 p. (online publicatie)

Bibliografie

Expert [Peter de Vries](#) aan het woord over ouderbetrokkenheid

Nuttige links

Ouderkoepels

- [Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen](#)
- [Koogo](#)
- [Go!Ouders](#)

Overzicht

- **Sleutel 1: Alle ouders zijn betrokken ouders**
- **Sleutel 2: De school zet zelf de eerste stappen**
- **Sleutel 3: Een open, respectvolle en gelijkwaardige houding is de basis**
- **Sleutel 4: We praten effectief en verbindend met alle ouders**
- **Sleutel 5: Toegankelijk schriftelijk materiaal op school bereikt alle ouders**
- **Sleutel 6: Ouders versterken op school is een belangrijke uitdaging**
- **Sleutel 7: Ouders versterken thuis is bouwen aan stevig schoolsucces**
- **Sleutel 8: Goesting hebben om bruggen te bouwen naar ouders**
- **Sleutel 9: Samenwerken maakt het vele werk lichter**
- **Sleutel 10: Werk maken van ouderbetrokkenheid is veranderen. Veranderen is implementeren.**

Sleutel 1: Alle ouders zijn betrokken ouders

Praktisch

Misschien is een andere term meer aan de orde om de relatie tussen ouders en school weer te geven, bv. 'ouder-schoolsamenwerking' of 'partnerschap' of...

Deze begrippen focussen op de wederkerigheid van de relatie, de wederzijdse dialoog. Scholen en ouders zijn partners van elkaar en de school denkt na over hoe ze ouders in hun ouderrol kunnen herkennen, erkennen en waarderen. Scholen en ouders beluisteren elkaars noden en verwachtingen, vanuit wederzijds respect en vertrouwen, om van daaruit in te zetten op een goede ouder-schoolsamenwerking (De Mets et al., 2018). En dit draagt bij tot een succesvollere schoolloopbaan bij kinderen (Fukkink & Oostdam, 2016; Pameijer, 2010; Van den Branden, 2017).

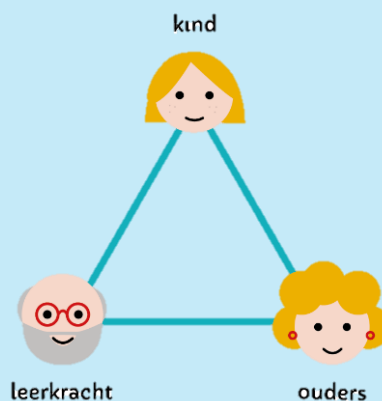
Aandachtspunt

Vaak vullen scholen 'ouderbetrokkenheid' in via allerlei verwachtingen die de school tegenover de ouders heeft, bv. aanwezigheid op een oudercontact, briefjes nalezen en invullen, ... Deze verwachtingen worden vaak niet expliciet meegedeeld: men verwacht van ouders dat ze dit zelf aanvoelen en er dus ook 'correct' naar handelen. Zij die niet aan deze 'norm' voldoen worden al snel bestempeld als niet betrokken bij de schoolloopbaan van hun kind (De Mets, Peleman, Seghers, Vervaeke, & Van Laere, 2018).

Deze invulling is vrij éénzijdig. Toch blijkt uit onderzoek dat een niet-betrokken ouder eigenlijk niet bestaat: ouders willen het beste voor hun kind en willen betrokken zijn bij hun opvoeding en schoolloopbaan. Alleen uit die betrokkenheid zich soms op andere manieren, bv. aan de poort staan en kijken hoe het kind zich op de speelplaats gedraagt, bezorgd zijn ...

Kortom: ouderbetrokkenheid is er bij alle ouders, maar deze is niet altijd zichtbaar.

“Als er vanuit een wederzijds respect met elkaar kan gesproken worden, spreekt men van een constructieve dialoog tussen de ouders en de school. Elke betrokkene wil gezien worden als een ervaringsdeskundige op zijn/haar terrein. Als ouders en scholen elkaar daarin kunnen vinden, is ouderbetrokkenheid een feit. Er groeit een vertrouwensband.”

© Ouders op hun plek (Chiel Egberts)

Aan de slag!

Start met een **bevraging** van jouw ouders en neem ook de collega's mee in die visie. Je boekt immers pas echt goede resultaten, wanneer de mensen zich gehoord voelen. Zo ondervonden leerkrachten in het AMIF-project 'Proeftuinen duurzame kwalitatieve kleuterparticipatie via ouderbetrokkenheid' (De Mets et al., 2018). Daarbij gaat het zowel om de ouders als om de leerkrachten. Beide partijen hebben namelijk specifieke percepties over elkaar die niet altijd correct zijn.

Je kan bevragingen van ouders ook spreiden, via diverse methodieken het hele jaar door, zo krijg je een gevarieerd beeld van je werking.

"Bevragen is ook goed luisteren in kleine ontmoetingen. Elk contact met een ouder is een goed moment om hen te bevragen: breng- of afhaalmomenten, oudercontacten, schoolpoortmoment, inpikken wanneer een ouder iets zegt..."

Handige tools

- [Hoe nemen we alle ouders mee?](#) (met op p. 35 duidelijke tips rond een ouderbevraging)
- [Warm, welkom en wederkerig](#) (met veel tips op p. 33 e.v.)
- [Terugkoppeling](#) naar ouders

Leestips

[Themanummer Klasse](#)

[Ouderbetrokkenheid 3.0](#)
(een toegankelijk en overzichtelijk handboek)

[School en thuis](#)
(over het verbinden van 2 leefwerelden)

Over het muurtje

Basisschool Sint-Victor organiseert wekelijks een koffiemoment voor ouders. Lees het interview [hier!](#)

Vergeet de leerkrachten niet!

Methodiek: Thermometer

Voorzie een aantal stellingen die controversie kunnen uitlokken, maar die ook voldoende ingaan op de problematiek die misschien heerst in het kader van ouder-schoolsamenwerking. Per stelling heb je ook één thermometer (op flappen bv.) die gaat van rood (helemaal niet akkoord), over oranje (niet akkoord) en geel (eerder akkoord) naar groen (helemaal akkoord). Leerkrachten verduidelijken op Post-It's hun mening en plakken deze in de rode, oranje, gele of groene zone. Zo wordt snel duidelijk wat de tendens in een team is en kan je vervolgens verdiepen via de argumenten. Met een mentimeter kan je dit snel, digitaal maken.

Sleutel 2: De school zet zelf de eerste stappen

Praktisch

Je spreekt best ouders zelf aan om de drempel te verlagen. Vraag gewoon: 'Hoe gaat het vandaag?' Een vraag dient om verbinding tot stand te brengen en vanuit een open gesprek kan je veel opvangen. Het is niet omdat ouders uit zichzelf geen vragen stellen, dat ze geen vragen hebben. Ze zetten een stap terug omdat ze het systeem niet in vraag willen stellen. Na een tijdje zullen ze ook meer aan jou durven toevertrouwen en worden jullie echte medeopvoeders. De concrete vragen van ouders zijn voor de leerkracht een belangrijk aanknopingspunt.

Luisteren naar de vragen van ouders is essentieel. Pols er proactief naar en sta open voor bezorgdheden die jou misschien irrelevant lijken. Een ouder die vraagt hoe het er in de klas aan toegaat, wil meer dan een algemeen antwoord. Die ouder wil weten of zijn kind af en toe ook iets van thuis vertelt, want dat is voor hem/haar een signaal dat het kind zich goed voelt. Als je daarbij ook nog vertelt hoe je inpikt op wat het kind in de kring vertelt, is de ouder gerust dat je zijn kind in de klas opmerkt.

Voorwoord

Het is aan de school als professionele instelling om zelf initiatief te nemen om de interactie en dialoog met de ouders op te zetten. Sommige ouders stappen immers makkelijker naar de leerkracht dan anderen. Er zijn vaak heel wat drempels bij ouders om in gesprek te gaan met scholen: wantrouwen, angst, slechte ervaringen in het verleden, de taal niet goed kennen...

Ouders hebben vaak hetzelfde doel als leerkrachten: ze willen dat hun kind taalvaardig wordt, zich kan ontplooiën, veel leert, een eigen identiteit ontwikkelt, deel kan uitmaken van een samenleving, sociaal vaardig wordt, ... Hier liggen mooie kansen om een partnerschap uit te bouwen. De grote uitdaging is natuurlijk 'hoe' je dat partnerschap met ouders aangaat.

Moeilijke ouders bestaan niet. Ouders die het moeilijk hebben om samen met hun kind een pad naar levenswelzijn te vinden, bestaan wel. Ze kunnen de ondersteuning en de wijsheid van de belangstellende hulpverlener goed gebruiken.

“Soms is het moeilijk om je in de plaats van een bepaalde familie te stellen. Omdat jouw eigen familie helemaal anders is.”

Bewustwording

BEWUST WORDEN IS EEN PROCES Ieder van ons heeft zijn eigen waarden/normen, dingen die je heel normaal vindt. Dat maakt ons tot wie we zijn, dat maakt ons uniek. Wees je bewust dat ieders referentiekader ('bril') verschillend is; wat voor jou evident is, is dat daarom niet voor iemand anders. Bv. samen aan tafel eten, een rustige plek hebben om je huiswerk te maken, een mama/papa die spelletjes speelt,... Wees dus voorzichtig met evidenties! "De ouders moeten kunnen voelen dat ik hier ben om te luisteren naar hen. Het is belangrijk om los te komen van wat je denkt te weten over de andere, anders geraak je niet vooruit."

BEWUST ZIJN VRAAGT OOK TIJD GEVEN "Een ouder vertelde me 'het heeft lang geduurd vooraleer ik iemand in vertrouwen kon nemen.' In dat geval is het belangrijk om te verwoorden dat je begrijpt dat het voor hen niet evident is. Wat kunnen we samen doen? Zo schep je openheid en vertrouwen."

Stelling

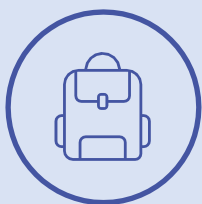
Het is beter niet van problemen uit te gaan, maar samen met het team naar oplossingen te zoeken om een diversiteit aan ouders zo goed mogelijk te bereiken. Zo kan er constructief gewerkt worden, kunnen verwachtingen bekend gemaakt worden, kan de school ook eigen verwachtingen goed communiceren. Dit is een professionele basishouding die we nastreven in een diverse wereld.

Over het muurtje

De **Talentenschool** zet in op een Ouderraad met Brede Schouders, trok de Turnhoutse wijken in en zocht de ouders zelf op.

In [Klasse](#) vind je een mooi artikel over deze vernieuwende insteek terug.

Vergeet de leerkrachten niet!

The Privilege walk

Methodiek in het team: *The privilege walk*. Zo kom je te weten wat je context is en of je blind bent voor de context van een ander. Via een laagdrempelig rollenspel maak je het team bewust van het probleem. Meer info vind je [hier](#).

Sleutel 3: Een open, respectvolle en gelijkwaardige houding is de basis

Het eerste contact

De eerste ontmoeting tussen de ouder en de school en vooral de sfeer waarin dit gebeurt, bepaalt mee of ouders zich welkom voelen. Een ouder die een goed gevoel overhoudt aan het eerste contact, komt sneller terug naar school als dit nodig is. Het eerste contact bepaalt hoe hoog of laag de drempel is. Hoe kan je hier een gemoedelijk en laag-drempelig moment van verbinding maken zonder ouders te overweldigen met procedures en afspraken?

Aandachtspunt

Als we het over ouderbetrokkenheid hebben, denken we vaak aan een school die activiteiten organiseert voor de ouders en waar ouders dan ook verwacht worden om naartoe te komen. Deze activiteiten zijn echter weinig succesvol als de basis niet voldoende gelegd is. Het dagelijkse contact verloopt immers best in een vriendelijke en gemoedelijke sfeer.

Een goede ouder-school samenwerking start door ervoor te zorgen dat ouders gezien en begroet worden. Relatie komt voor inhoud en verschil. Een ouder die zich gehoord en gerespecteerd voelt, is een coöperatieve ouder.

Hoe kunnen we ouders welkom doen voelen in de school? Hoe kan je een warme sfeer creëren waar ouders weten dat ze ook een plek hebben?

Kinderen zien bovendien dat hun juf en hun moeder/vader een goede band hebben. Die continuïteit ervaren is heel belangrijk voor alle kinderen en leerlingen: het vermindert aanzienlijk de angsten, verhoogt hun welbevinden en zo ook hun leermogelijkheden. Een geruste ouder betekent heel vaak ook een gerust kind.

ik heb **tijd** voor je

VRAAGJE, IDEE? JE VINDT ME HIER:

☐ op school: _____

☐ online: _____

☐ _____

Van: _____

 KLASSE

“De school moet aanvoelen als een veilige omgeving. Verbinding blijft daarbij voorop staan. Oudercontacten zijn geen strakke bijeenkomsten. Er is een oudercafé, er zijn hapjes en drankjes, er zijn leraren die informele gesprekken voeren met de ouders, ouders die andere ouders welkom heten.”

(Nancy Vanhoof - Talentenschool)

- Verwelkom iedereen al met kleine woorden: “Hallo, hoe gaat het met jullie?...”
 - De **thuis**taal inzetten hiervoor is nog mooier.
 - Maak er een gezellige en toegankelijke gebeurtenis van in een aangename accommodatie.
 - Met een **hapje** en een **drankje** kan je het ijs gemakkelijker breken.
 - Je **lichaamstaal** is cruciaal.
 - Zorg voor herkenbaarheid!
 - Ga eventueel op huisbezoek of kies voor een neutrale ontmoetingsplaats
- Ouders hebben nood aan info over hun kind.
 - Geef **nieuwkomers** extra aandacht. Cultuurverschillen, maar ook de complexe zoektocht naar een eigen plek in de maatschappij kunnen immers drempels vormen. De school heeft hier een heel belangrijke brugfunctie richting samenleving.
 - Maak tijd voor het gesprek en durf vragen te stellen!

Aan de slag!

De inschrijving

Een inschrijvingsmoment is meer dan het overlopen en tekenen van formaliteiten. Soms wordt inschrijven opgesplitst tussen het papierwerk en een echte babbel met kinderen en ouders. Ouders kennen nog weinig van de schoolcontext en hebben vooral nood aan geruststelling. Een positieve grondhouding van het inschrijvingsteam is belangrijk: open en actief luisteren en de drempels proberen weg te werken, dat zijn belangrijke voorwaarden. Ook de rol van de directeur is hier heel belangrijk.

Meer weten?

[Posters en kaartjes Welkom \(Klasse\)](#)

[Fotoproject](#)
(Hoe foto's drempelverlagend kunnen werken)

[Naar de kleuterschool!](#)
(Tips uit het Brusselse onderwijsveld)

[Betrokken ouders, vanaf de kleuterklas: zo lukt het wel](#)
(Filmpje uit een school in Aalst)

Taaldrempels

Soms speelt ook de taalbarrière. Fixeer je echter niet op die taaldrempels, maar probeer ze te overstijgen door handen en voeten te gebruiken, de hulp van andere ouders of medewerkers in te roepen bij een vertaling of visuele ondersteuning te hanteren. Ouders appreciëren het heel erg dat je met hen probeert te communiceren. Zeg ouders expliciet dat ze je mogen onderbreken als ze iets niet begrijpen. Ga steeds na of de ouders wel mee zijn met het gesprek. Anders wordt het contactmoment snel een stress-situatie voor ouders.

Over het muurtje

[Prikkel Warm Onthaal](#)
(over een gepaste ontvangst van ouders en leerlingen op school)

College BSD Pieter De Nef spreekt de ouders actief aan aan de schoolpoort en organiseert open klasdagen tijdens de Dag van de Ouder.

Sleutel 4: We praten effectief en verbindend met alle ouders

Aan de slag

Is de communicatie effectief: kunnen ouders de gesprekken begrijpen? kunnen ze aansluiting vinden bij wat gevraagd wordt...kortom: is de communicatie **begrijpbaar, bekend en begripvol**? Hier zijn heel wat drempels die we als school best verkennen zodat we gericht kunnen communiceren en boodschappen juist overkomen.

Aandachtspunt

Scholen maken meestal in overvloed gebruik van de kanalen voor schriftelijke communicatie: brieven, schoolkrantje, website, facebook ... Voldoende en duidelijke communicatie maakt het mogelijk dat ouders op de hoogte zijn van de verwachtingen van de school, de mogelijkheden tot samenwerking ... Wil je echter alle ouders op je school betrekken, vergeet dan de **mondelijke communicatie** niet. De drukbezette werkende mama kan af en toe een geheugensteuntje gebruiken. Een papa met grotere zorgen (huisvesting, werk ...) bereik je waarschijnlijk gemakkelijker door hem eens aan te spreken. Een informeel praatje hier en daar maakt dat ouders zich beter op hun gemak voelen (en leerkrachten ook!) en gemakkelijker de stap naar school durven zetten bij vragen of problemen. Het zorgt er met andere woorden voor dat communicatieproblemen, onduidelijkheden ... zich niet opstapelen, waardoor heel wat frustraties vermeden kunnen worden.

Uiteraard begint alles bij een open basishouding, die gericht is op dialoog. Luister altijd onbevooroordeeld naar wat een ouder te vertellen heeft en ga ervan uit dat elke ouder het beste voor heeft met zijn kind. Neem zorgen van ouders ernstig en neem voldoende tijd voor gesprekken met ouders.

Ga ook als team aan de slag rond mondelinge communicatie! Het loont de moeite!

“We willen hier ook een heel open sfeer creëren. Dat begint al met de inschrijving waar we echt de tijd voor nemen, met een kopje koffie erbij en zo. Maar de ouders krijgen ook de gelegenheid om tot op de klasvloer te komen en ze kunnen altijd de juf spreken als dat nodig is.”

(Debbie Dekien – Basisschool Kameleon)

Goed voorbereiden!

Maak een onderscheid tussen formele contacten en informele contacten! Mondelinge, informele contacten zijn er enerzijds om je schriftelijke communicatie te ondersteunen en anderzijds om de ouder beter te leren kennen. Je kan de ouder dus gerust herinneren aan een activiteit, maar probeer het ook over andere dingen te hebben (het weer, een mooie jurk, de hond, hobby, weekend ...). Hoe meer informele contacten je hebt met ouders, hoe gemakkelijker de formele contacten verlopen.

Bij formele contacten is het belangrijk dat je je goed voorbereidt: welke boodschap wil ik brengen en hoe breng ik die duidelijk en professioneel over. Structureer je gesprek en bereid het voor, zodat je zeker die informatie meegeeft die belangrijk is en de ouder niet overstelpt. Spreek beter nog een 2e keer af.

15 % van de Vlaamse bevolking heeft niet de vaardigheden om alles op een school goed te begrijpen. Vaak zijn de voor ons evidente schoolbegrippen (klaskring, opvang, CLB,...) niet altijd even duidelijk voor ouders. Houd hier rekening mee

Bereikbaarheid & wederkerigheid

Goede afspraken maken goede vrienden: laat ouders duidelijk weten wanneer je wel/niet bereikbaar bent en hou je daar ook aan. Ouders verwachten niet dat leerkrachten altijd bereikbaar zijn. Het is soms beter om een gesprek even uit te stellen dan het snel te doen.

Oudercontacten zijn ook belangrijke momenten om écht in dialoog te gaan. De hamvraag hierbij is hoe je dit moment transformeert van een informatie-mededeling naar een wederkerige uitwisseling.

Heb aandacht voor je taalgebruik

- Vermijd figuurlijk taalgebruik
- Gebruik korte actieve zinnen
- Voorbeelden kunnen verhelderend zijn
- Structuur in het gesprek biedt houvast
- Maak gebruik van een [beslismodel](#) en pas dit aan op maat van je school
- Extra [tips](#)

Meer weten?

[Ezelsbruggetjes verbindend communiceren \(Klasse\)](#)

[Heldere taaltips](#) (over helder communiceren)

[Alternatieven voor een klassiek oudercontact](#)

[Communiceren met ouders](#) (Praktische tips en tools voor alle onderwijsniveaus)

[Intercultureel communiceren volgens het TOPOI-model](#)

Over het muurtje

[Tutorwerking op Campos Turnhout](#)

Hulpmiddelen

- Maak - als het nodig is - gebruik van een tolk. Stad Turnhout draagt hiervoor de kosten.
- Misschien is er wel een collega die je kan helpen met vertalen?
- De leerling zelf laten tolken is geen goed idee. Dit kan eventueel wel voor praktische info (uur, plaats...)
- Maak gebruik van visuele ondersteuning: pictogrammen, schema's, tekeningen kunnen heel verhelderend werken.
- Vertaalapps worden steeds nauwkeuriger en kan je zeker inzetten in bepaalde situaties. Google Translate, SayHi, DeepL... kunnen een meerwaarde bieden als je zekere nuances wil overbrengen.
- Let op: Niet alle hulpmiddelen zijn geschikt voor elke situatie!
- Maak een overzicht van alle tools en bekijk wanneer je die kan inzetten.

Begripvol communiceren

Maar communiceren gaat niet alleen over 'begrijpen'. Soms is de informatie onbekend of niet zinvol voor ouders. Culturele, religieuze of andere drempels kunnen belemmeren dat ouders adviezen opvolgen en dat vraagt meer dan een vertaling.

Een belangrijk uitgangspunt is dat alle ouders het beste willen voor hun kind. Uiteraard heeft iedereen zijn eigen context waar hij/zij uit komt.

Het is ook belangrijk dat we erover waken dat we tijd nemen. Het is een lange weg. Het is belangrijk om daar rustig bij te blijven en niet direct op te geven. Durf zeker goed te vragen en door te vragen, zo weten we wat er leeft bij ouders, hoe ze kijken naar oudercontacten, hun kind... In dit [filmpje](#) laat men enkele valkuilen zien.

Je bent niet alleen!

Vraag raad aan je collega's als het niet goed lukt. Denk altijd in termen van 'Hoe geraken we hier samen uit?'. Klagen en vitten kan even opluchten, maar lost niets op. Vaak heeft je collega wel een bruikbare aanpak voorhanden, spreekt hij de taal of is hij op de hoogte van de specifieke achtergrond.

De uitdagingen in het secundair onderwijs

Voor het secundair onderwijs zijn dergelijke laagdrempelige gesprekken nog een veel grotere uitdaging. De contacten met de ouders zijn vaak beperkt tot een oudercontact of een telefoontje. Bij **Hivset Turnhout** probeert men de lijntjes tussen ouders en school zo kort mogelijk te houden. Ze zetten hard in op doelgerichte en directe communicatie (tolken, duidelijke verslaggeving, vervolgesprekken) en proberen ook de leerlingen zelf zoveel mogelijk bij de gesprekken te betrekken.

Sleutel 5: Toegankelijk schriftelijk materiaal op school bereikt alle ouders

Even stilstaan

Als team staan we soms te weinig stil bij:

- Dat 80 % van de inwoners in Vlaanderen een laag leesniveau (B1) heeft en moeilijke brieven niet kan lezen
- Dat 1 op 6 Vlamingen laaggeletterd is zelfs en niet of nauwelijks brieven kan ontcijferen.

Toegankelijke brieven maken wordt soms verward met 'verkleuteren' of 'vernederen'...

Niets is minder waar. In de hectiek van elke dag zijn alle ouders gebaat bij een eenvoudige en toegankelijke brief. Niet overtuigd? Dit artikel kan je misschien op andere gedachten brengen.

Het is waarschijnlijk een evenwicht zoeken binnen je schoolteam, maar een heldere communicatie zal al snel tot zichtbare resultaten leiden.

Licht de ouders van je school in over het invoeren van een briefbeleid.

Evalueer de brieven eens met ouders na één jaar werking. Je zal nog een massa aan tips krijgen om het nog beter te doen.

Aandachtspunt

Nogal wat communicatie tussen school en ouders gebeurt schriftelijk: brieven, rapporten, onthaalbrochures...

Deze informatie bereikt de ouders niet altijd. Zeker bij de meest kwetsbare ouders blijkt dit wel eens een probleem te vormen. Om brieven te kunnen lezen, moet je ze ook kunnen begrijpen. In die zin is het belangrijk om bij je schriftelijke communicatie even na te denken over het gebruik van pictogrammen, over eenvoudige taal, over vertalingen...

Het is dan ook noodzakelijk om als team te komen tot een gedragen 'briefbeleid'.

Een leesbare brief, een duidelijke reglement, ... zorgen er immers voor dat ouders en kinderen meer in orde zijn omdat ze de communicatie beter begrijpen. Dit kan leiden tot minder brandjes blussen, minder frustraties en minder opvolgwerk.

We kunnen de betrokkenheid van ouders doen groeien als de verwachtingen en mogelijkheden tot samenwerking (ten goede van het kind) duidelijk geformuleerd zijn. Eenvoudige en duidelijke communicatie maakt dit mogelijk.

Communicatie gaat niet over zenden en ontvangen, maar over begrijpen en verbinden.

(Ron van der Jagt)

Heldere, eenvoudige taal is belangrijk. Het is niet zo'n eenvoudige klus, maar het is een klus die rendeert!

- Zorg voor **korte, duidelijke zinnen**.
- Gebruik **actieve** zinnen in plaats van passieve: 'De *kostprijs zal op de maandelijkse factuur verrekend worden.*' wordt 'We zetten het op de rekening.'
- Zet het **onderwerp voorop** in de zin

• Schrijf zo **direct** mogelijk: 'De *kleuters mogen fruit meebrengen.*' wordt 'Uw kind brengt een stuk fruit mee.'

- Gebruik **geen afkortingen of letterwoorden** (CLB, ASO ...).
- **Opgelet met vakjargon**: bijvoorbeeld een GWP is niet bij elke ouder gekend.
- Schrijf **getallen** altijd in **cijfers**.
- Geef slechts één boodschap per brief mee.

[Checklist](#) uit Klasse

Vereenvoudig je taal

Visualiseer

- Maak visueel duidelijk waarover de brief gaat. Bv een schooluitstap
- **Pictogrammen** zijn een grote meerwaarde. Pictogrammen verduidelijken brieven ook voor anderstaligen, maar ook talige ouders geven aan dat pictogrammen een meerwaarde zijn. (In één oogopslag zien mensen waarover de brief gaat)

Je kan op heel wat websites gratis pictogrammen vinden:

- [Sclera](#)
- [Praten met elkaar](#)
- [De Schoolbrug](#)
- [Beta Symbols](#)

Mogen we brieven vertalen?

Vertalingen kunnen nieuwkomers heel goed helpen om op de hoogte te zijn. De taalwetgeving geeft een aantal mogelijkheden. [Klasse](#) heeft die mooi opgelijst.

De [vertaaltbibliotheek](#) in Gent kan je hierin bijstaan.

Schakel anderen in

Vertel aan de leerlingen waarover de brief gaat voor je de brief in de boekentas laat stoppen. Vraag kinderen om deze info thuis door te geven (als ze er de leeftijd voor hebben).

Structureer je brieven

- Zorg voor een **eenduidige structuur** van de brieven. Elke brief ziet er ongeveer hetzelfde uit. Dit zorgt voor herkenbaarheid.
- Gebruik een voldoende groot lettertype.
- Gebruik een titel.
- Geef de brieven op een vaste dag mee en communiceer dit zo naar de ouders.
- Werk met kleuren (belangrijk, minder belangrijk ...), bv. rood papier: heel belangrijk, groen papier: we verwachten de strook terug, wit papier: ter info ...
- Gebruik één pictogram voor "belangrijk" of voor "deze strook verwachten we terug"
- Geef niet te veel brieven mee. Selecteer wat belangrijk is. Maak een stempel/stickertje voor in de agenda: "belangrijke brief".
- Vergroot je brief uit en hang deze ook nog eens uit op een zichtbare plaats: aan de deur van je klas, aan de schoolpoort (infobord, sandwichbord ...).

Communiceer tijdig, herhaal je communicatie en maak je verwachtingen duidelijk

- Communiceer tijdig met ouders. Ouders moeten zich ook kunnen organiseren om materiaal mee te geven naar school, aanwezig te zijn op activiteiten, oudercontacten ...
- Herhaal je communicatie! Gebruik een jaarkalender, herhaal in een maandkalender, gebruik schriftelijke uitnodigingen, hang de brieven aan de schoolpoort, vergroot uit op een sandwichbord, werk met herinneringsbriefjes, kleef op de trui van de kleuters een herinneringssticker.
- Er wordt door leerkrachten/ scholen te vaak van uit gegaan dat ouders weten wat er van hen verwacht wordt. Bijvoorbeeld de verwachting dat ouders de agenda ondertekenen, is zeker niet bij elke ouder gekend. Communiceer hierover met de ouders. Communiceer dit niet enkel schriftelijk, probeer dit ook effectief te tonen.

Volg je schriftelijke communicatie op

Volg op van wie je reactie krijgt (bij strookjes). Zorg voor opvolgingsacties als je geen reactie kreeg (persoonlijk aanspreken, een telefoontje, een vraag in de agenda ...).

Stel telkens de vraag welke vorm van communicatie de beste is om je boodschap bij de ouders te krijgen

Voor sommige berichten is schriftelijke communicatie echt niet het beste middel om mensen te bereiken.

Maak een lijst van alle schriftelijke producten en duid aan wat goed en minder goed loopt. Begin met 1 ding per keer aan te pakken en kijk of het werkt.

Meer weten?

[Schrijven voor een divers publiek](#) (tips om helder te schrijven)

[Koelkastfiche Kameleon](#) (1 A4 met alle nuttige info)

[Pimp je schoolreglement](#) (herschrijven van je schoolreglement)

[Hoe communiceren met anderstalige ouders?](#) (handige fiches per thema)

[Stoppen met ambtelijke taal](#) (een inzichtelijk artikel over ambtelijke taal)

Sleutel 6: Ouders versterken op school is een belangrijke uitdaging

Ouderprikkels

Ouderprikkels hebben als doel om thuis een interactie tussen ouders en leerling uit te lokken over school. Een ouder stelt dan doelgericht vragen aan de leerling, terwijl anders de schoolinhoud soms vaag blijft. Een ouderprikkel is altijd vrijblijvend. Het is geen huiswerk. In het kleuteronderwijs kan het bijvoorbeeld gaan om een stempel op de hand bij de kleuter of de klaspop of een prentenboek mee naar huis geven. In het lager onderwijs kun je bijvoorbeeld een knutselwerk of een raadsel meegeven. Foto's delen over wat de leerling in de klas (goed) doet, werkt ook altijd. In het secundair onderwijs kun je een prikkelende boodschap, video of foto achterlaten op Smartschool.

Aandachtspunt

De afstand tussen de school en de ouders verkleint wanneer de ouders het gevoel hebben dat ze ertoe doen en wanneer ze zich competent voelen... Hoe meer ouders weten over wat hun kind overdag doet en leert, hoe beter zij hun kind kunnen ondersteunen bij het leren en ontwikkelen. Activiteiten voor taal- en ouderbetrokkenheid dragen bij aan het zelfvertrouwen en de betrokkenheid van de meest kwetsbare ouders in de samenleving. Ouders stappen dan vaker over de drempel van de school. Zij durven eerder in gesprek te gaan met professionals en zijn beter op de hoogte van wat en hoe de kinderen leren. Daarnaast kunnen ouders ook vanuit hun achtergrond of specifieke vaardigheden een bijdrage leveren aan het gebeuren op school. Bij de meest kwetsbare ouders kunnen hier belangrijke stappen gezet worden maken.

Ouders zo vaak mogelijk uitnodigen op je school, is zeker een goed idee. Zo betrek je ze bij onderwijs, bouw je aan een community, geef je aan dat school en thuis geen gescheiden werelden zijn. Voor kinderen kan het ontzettend fijn zijn als ouders op school verschijnen. En lees- of ICT-programma's op school kunnen anderstalige ouders helpen om hun kinderen thuis beter te begeleiden."

"LIGO helpt ons al heel wat jaren om het Vlaamse schoolsysteem te verduidelijken bij die mensen die daar niet volledig mee vertrouwd zijn."

(Chris Van Gool – Basisschool Sint-Victor)

Organiseer dialoogtafels of groepsactiviteiten met ouders.

Bij een groepsactiviteit kunnen de ouders ook met elkaar van gedachten wisselen. Oudermomenten over 'leren leren', huiswerkbegeleiding' of 'opvoeden' zijn een meerwaarde voor veel ouders.

Werk een beleid uit over huiswerk en de rol van ouders daarin.

Huiswerk vormt een belangrijk deel van thuisbetrokkenheid. Het is aan de school om alle partners (schoolteam, ouders én leerlingen) te bevragen, de verwachtingen op elkaar af te stemmen en een huiswerkbeleid op te stellen.

Spreek ouders aan op hun talenten

Vertel hun dat ze belangrijk zijn en dat de leerling fier op hen gaat zijn. Niet alle ouders zijn het gewend of weten wat van hen verwacht wordt op school. De [hulpcheque](#) van Klasse kan hier een goede insteek bieden.

VCOV heeft hier een uitgebreide en goed onderbouwde [bundel](#) over samengesteld met heel wat extra tips.

Aan de slag!

Extra

Misschien kan je als school je aanpak doordenken. Kan je naschoolse taallessen voor ouders aanbieden in het klaslokaal van hun eigen kinderen? Dan zien ze het thema waar hun zoon of dochter overdag mee bezig is en kunnen ze thuis praten over de tekening aan de muur. Zo stimuleer je rijke taalinteractie.

Zorg er ook als school voor dat je nadenkt over de betaalbaarheid van de activiteiten. Er zijn immers heel wat kansarme ouders die moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen.

Stad Turnhout heeft hier samen met DoorElkaar en T'ANTWOORD al enkele prikkeldossiers rond uitgewerkt. Momenteel liggen er al prikkels rond [Warm Onthaal](#), [Feest](#) en [Op stap](#).

Meer weten?

[Infofiche thuisbetrokkenheid](#) (link school en thuis, ook heel bruikbaar voor sleutel 7)

[Schaarste](#) (Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen – boek)

Over het muurtje

[Ouders en school](#) (Aanbod LIGO)

HG Tramstraat zet hard in op een laagdrempelige communicatie met ouders door o.a. het gebruik van pictogrammen, de wekelijkse 'briefmomenten' en een doorgedreven gebruik van vertaalapps.

Heilig Graf SO bundelt alle info voor ouders op hun [site](#).

Voor kinderen van laagopgeleide ouders maakt voorlezen veel verschil. Duiken zij thuis vaak in de boeken, dan verkleinen de verschillen in leerresultaten met kinderen van hoger opgeleide ouders.

Zo zou je ouders kunnen uitnodigen om te laten voorlezen in de eigen taal.

HG Nijverheidsstraat heeft al goede ervaringen met een meertalige bib op school.

Vergeet hier zeker het ruime aanbod van [docAtlas](#) niet!

En ook in de meeste bibliotheken vind je boeken in andere talen terug.

Lezen, lezen en lezen...

Wie spreken we aan?

Bewust en onbewust kunnen we het sociaal netwerk van gezinnen versterken. Dit omvat de mensen met wie het kind een duurzame relatie heeft. Uiteraard is niet alleen de relatie belangrijk, maar ook de aard ervan. De mate van verbondenheid, mensen bij wie het kind veiligheid en liefde ervaart... spelen hier allemaal een belangrijke rol. Niet elk gezin heeft hetzelfde profiel. Denk maar aan de vele samenstellingen die we kennen: vader en moeder, alleenstaande moeders, alleenstaande vaders, pluspapa's en -mama's...).

Het stimuleren van digitale vaardigheden

Heel wat schoolse communicatie verloopt tegenwoordig digitaal. Toch blijven platforms à la Smartschool voor heel wat mensen terra incognita. Veel scholen zetten al in op snelcursussen digitale vaardigheden tijdens een oudercontact, maar dit blijft een werk van lange adem en vraagt om een regelmatige opfrissing.

Digi-TAAL?

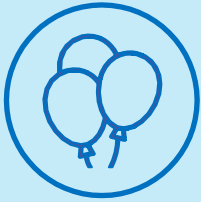
[Leerpad](#) om je digitaal platform eens onder de loep te nemen

[Maak je digitale platform toegankelijker voor ouders](#) (artikel Klasse)

[Vlaanderen](#) zet ook hard in op digitale geletterdheid.

Sleutel 7: Ouders versterken thuis is bouwen aan stevig schoolsucces

Aan de slag

Ouders weten niet altijd hoe ze hun kinderen kunnen ondersteunen. Ze hebben nood aan persoonlijke communicatie. Daarin moeten scholen en leraren soms differentiëren.

Bekijk met het team op welke manier je ouders kan ondersteunen.

Het Onderwijscentrum Brussel biedt heel wat degelijke info over thuisbetrokkenheid.

[Theorie](#)

[Mogelijke taken van ouders](#)

[Nadenken met het schoolteam](#)

[Huiswerkbegeleiding](#)

Aandachtspunt

Een positief onderwijsondersteunend thuisklimaat is een belangrijke factor in het schoolsucces van kinderen. Uit meerdere internationale onderzoeken is gebleken dat, van alle vormen van ouderbetrokkenheid, de betrokkenheid van de ouders in de thuissituatie het grootste effect heeft op de schoolprestaties van het kind.

Voor ouders is het echter lang niet altijd duidelijk hoe zij kunnen bijdragen aan het schoolsucces van hun kinderen. Vaak onderschatten ze ook de invloed die ze kunnen hebben op dit schoolsucces. Het is dan ook van groot belang dat de school zoekt naar mogelijkheden om die ondersteunende rol te verduidelijken en ouders daarin bij te staan. Dit kan echter pas gebeuren nadat een stevige vertrouwensbasis is gelegd.

Bij thuisbetrokkenheid wordt een onderscheid gemaakt tussen 'parenting' en 'teaching@home'.

In de literatuur wordt 'parenting' als de wenselijke vorm van thuisbetrokkenheid gezien.

Parenting gaat over het aanbieden van een stimulerende leeromgeving thuis: interesse tonen voor school, een rustige studeerplek voorzien, het kind aanmoedigen om huiswerk te maken, in de buurt zijn als het kind huiswerk maakt ...

Teaching@home gaat over inhoudelijke begeleiding die ouders aan hun kind geven: helpen bij huiswerk, bijles geven, samen een huiswerk maken, wiskundeoefeningen uitleggen ...

"Ik kreeg ook veel tips over hoe ik mijn dochter kon helpen met rekenen en taal en nu loopt het in de klas ook beter."

(Mama Salima – LIGO-project Ouders en School)

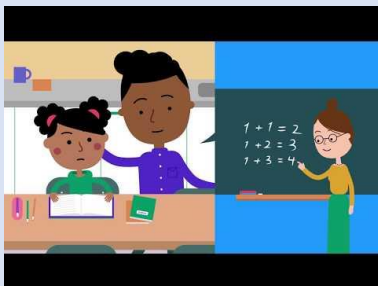

Lezen, lezen en nog eens lezen!

1. Probeer ouders te verleiden, nooit te verplichten.
2. Ouders hebben een andere taak dan de school. Het technisch leren lezen gebeurt op school. Thuis kunnen klankspelletjes, voorlezen en samen lezen het leren lezen ondersteunen.
3. Een thuisactiviteit moet voor ouders en kinderen altijd plezierig zijn en geen directief gedrag van ouders uitlokken omdat een kind geen zin in 'het huiswerk' heeft.
4. Ouders hebben alleen baat bij concrete ondersteuning en terugkoppeling.
5. Via sociale media (Facebook, Pinterest) zijn ouders goed te bereiken met korte berichten over (speciale) leesactiviteiten op school.

Tips rond verhogen van taalvaardigheid

Helpen bij huiswerk

[Vertelkaart](#) voor kleuters

Vertel zeker aan ouders dat de thuistaal thuis spreken ok is: de taal die de kinderen thuis horen moet immers rijk en sterk zijn.

Taalontwikkeling thuis

[Fiches](#) rond taalontwikkeling

[Thuis taal inoefenen](#) (diverse talen)

Op de website [meertaligheid.be](#) vind je heel wat tips, bv. ook om de weerstand in het team te counteren.

Op de website van het VCOV staat een uitgebreide [bundel](#) met heel wat methodieken rond talige activiteiten met ouders.

Meer weten?

[Geen kat op school](#) (prentenboek en ander materiaal over een mooie samenwerking ouders en school)

[Schaarste](#) (Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen – boek)

Over het muurtje

Gent zet hard in op een [meertalige opvoeding](#).

Basisschool De Smiskens zet hard in op een [talenbeleid](#).

Stad Turnhout en partners heten de kinderen welkom met een meertalige banner.

Sleutel 8: Goesting hebben om bruggen te bouwen naar ouders

Grenzen bepalen

Soms lijkt de drempel van de school zo laag geworden dat ouders steeds sneller en voor elke kleinigheid bij de school aankloppen. Positief, maar allesbehalve haalbaar voor leerkracht en directie!

Er dienen dus bakens uitgezet te worden tot waar de school kan gaan. Bovendien zijn er ook ouders die de grenzen niet kennen en respectloos zijn t.a.v. leerkrachten, kinderen en andere ouders. Dit kan natuurlijk niet. Het ideaal is dat je er als schoolteam in slaagt om op een respectvolle en passende manier met alle ouders om te gaan, zonder daarbij over de eigen grenzen heen te gaan om ouders tevreden te stellen. Om dit te kunnen bereiken, moeten er binnen het schoolteam afspraken gemaakt worden over de rol en invloed van ouders binnen de school.

Grenzen bepalen is dus een belangrijke voorwaarde om op een consequente manier rond ouderbetrokkenheid te werken!

Goede afspraken maken immers goede vrienden!

Aandachtspunt

Goesting hebben, gemotiveerd zijn en blijven is een samenspel van de competenties van het team, van verbinding met iedereen en van eigenaarschap.

Het team professionaliseren betekent ook veiligheid bieden zodat drempels en zorgen bespreekbaar worden en ze niet enkel als last, maar als een uitdaging worden gezien.

Werk maken van ouderbetrokkenheid doe je er niet snel even bij, het is een intens project dat tijd en energie vraagt van alle betrokkenen. In elke stem, in elk verwijt, in elk oordeel zit een behoefte, zit een vorm van wijsheid.

“Grenzen aangeven is stap één.

Ze bewaken is twee...”

(Sebastiaan Nieuwland)

**Great things
never came
from comfort
zones.**

NEIL STRAUSS

Het is belangrijk om goed te communiceren met het team en geregeld terug te koppelen. Het kan een vast agendapunt op de personeelsvergadering zijn. Het gevaar bestaat dat mensen zich 'overbelast' voelen als je het team aanspreekt.

Dit is als volgt te counteren:

- Enerzijds gaat het om een schoolvisie met prioriteiten die gedragen zou moeten zijn. (Zie ook sleutel 10)
- Anderzijds is er ook een verschil tussen het team betrekken (informer) en alle werk op hen afschuiven.

Ondersteun het team in intercultureel communiceren, geef hen de kans te groeien. Verklein de angst bij collega's!

Over het muurtje

- Op **HG Nijverheid** staan jonge en minder jonge collega's elkaar bij op een oudercontact. Ze leren van elkaar en bouwen een vertrouwensband op.
- Brugfiguur Robine gaat op de teamvergadering van Sint-Victor met de leerkrachten aan de slag met apps als [SayHi](#), [MS Translator](#), [Google Translate](#) en [Google Lens](#). Zo leren ze omgaan met de bestaande (taal)drempels.

Communicatie

Positiviteit

- Stimuleer tot positieve inzet. Verplicht niemand om zaken op te nemen, maar spreek de mensen die wel zaken opnemen steeds positief aan. Geef aan hoezeer je hun bijdrage apprecieert.
- Spreek collega's ook aan op hun talenten (bv. om een sandwichbord op een leuke manier te presenteren is een creatief iemand nodig, extraverte personen zijn ideaal om ouders aan de schoolpoort aan te spreken,...)
- Geef pluimen aan het team
Een pluim geven doet deugd, geeft soms zelfs vleugels. Een pluimenactie kan ook plaatsvinden vanuit de ouders aan de leerkrachten, vanuit de kinderen aan hun juf of meester ...

Tip:

Installeer een pluimenbord, op een vaste en zichtbare plaats voor het team.

- Geef ruimte om elkaar pluimen te geven (en dus dingen toe te voegen aan het pluimenbord).
- Hang er als directie of zorgteam af en toe stiekem pluimen bij.
- Krijg je als school een pluim van een organisatie, CLB, ouder, kind, ex-leerling, ...
Typ die uit en hang ze mee op het bord!

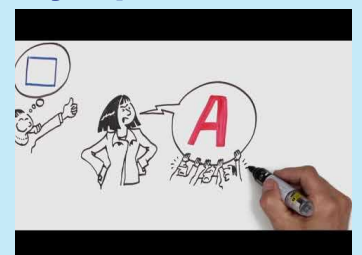

Leestip

[Van zondebok naar zebra](#) (boek over deep [democracy](#))

[Artikel over deep democracy](#)

Kijktip

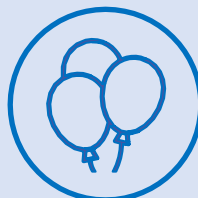

- **Werk rond knelpunten, maar zet zeker ook de succeservaringen in de kijker!**
Het werkt heel motiverend als je op een personeelsvergadering tijd uittrekt om even stil te staan bij wat leerkrachten als knelpunten ervaren, maar breng tegelijk ook de succeservaringen onder de aandacht. Door de beide zaken ter sprake te brengen, ontdekt het team dat er ook veel leuke en deugddoende zaken zijn. Door daarna in te zoomen op de verbeterpunten en door als school en als team te kijken waar je jezelf in kan versterken, verhoog je de motivatie (en de resultaten).
- **Wees blij met elke stap voorwaarts!**
Wees realistisch in je doelen en bedenk steeds dat iets doen, hoe beperkt ook, nog altijd veel beter is dan helemaal niets doen.
- **Blijf erin geloven!**
Frustraties omwille van de lage opkomst van ouders zijn logisch. Je hebt er toch zoveel tijd en werk in gestoken! Dit betekent echter niet dat het verloren moeite was. Ook al is er een lage opkomst, voor de aanwezigen maakte je echt het verschil. Help elkaar om het positieve te blijven zien. Er zijn nu eenmaal gezinnen die je nooit zult bereiken. Blijf hen wel steeds de kans geven om - als ze er zelf aan toe zijn - contact op te nemen. Dit kan door zelf voldoende kansen aan te blijven bieden tot informeel contact.

Over knelpunten en successen

In de marge

- Zorg voor een gevarieerd aanbod van activiteiten waarin elke ouder een keer zijn gading kan vinden. Kiezen voor ouderbetrokkenheid van kwetsbare ouders betekent dat je met hun drempels rekening houdt om hen op school te krijgen. Het zijn keuzes die je als school maakt en hierbij lijken sterkere ouders soms minder aandacht te krijgen. Het is dan ook goed om na te denken hoe je aan hun verzuchtingen tegemoet kan komen. Het blijft een kwestie van evenwicht zoeken en goed communiceren.
- Durf als team ook je eigen vanzelfsprekendheden in vraag te stellen: Zijn we toegankelijk als school? Zijn de uren van de contactmomenten wel haalbaar voor alle ouders? Is onze vorm van contacten leggen zaligmakend? Kunnen en willen we variëren?

Meer weten?

Een uitgebreid achtergronddossier met heel veel aandacht voor eventuele valkuilen vind je [hier](#). (o.m. op p. 174 e.v.)

Sleutel 9: Samenwerken maakt het vele werk lichter

Praktisch

Probeer je een beeld te vormen van alle mensen en organisaties die direct of indirect ook werken rond ouderbetrokkenheid in de breedste zin van het woord.

Stad Turnhout kan in een aantal gevallen de verbindende factor zijn tussen de diverse betrokkenen

Via de onderwijsraad, de website, de nieuwsbrief... deelt de stad op regelmatige basis goede praktijken en probeert ze zo verschillende thema's op een laagdrempelige manier bij een groot publiek onder de aandacht te brengen.

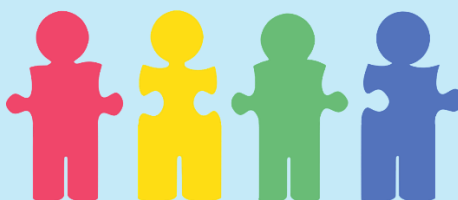
Voorwoord

Als school hoef je ook niet alleen te staan in de uitdagingen om een goede ouder-school samenwerking uit te bouwen. Enerzijds kan je eens over het muurtje kijken en uitwisselen of op bezoek gaan bij andere scholen en organisaties. Hoe pakken zij hun ouder- en onthaalbeleid aan?

Anderzijds kan je ook hulp inschakelen van welzijns- en buurtorganisaties, of professionals die ervaringen hebben in het werken met ouders. Zij zijn goed geplaatst om inzichten te bieden over kwetsbaarheidsfactoren bij ouders. In elke regio ziet het plaatje er anders uit: Huizen van het Kind, Kind en Gezin, armoedeorganisaties, brugfiguren,...

Elk hebben ze waardevolle expertise in huis: laagdrempelig werken met ouders, constructief omgaan met diversiteit,...

De school kan bij die organisaties bondgenoten zoeken die hun ervaring en expertise willen delen.

“Waarom moeilijk doen, als het samen kan?”

(Loesje)

Heel wat organisaties bouwden de nodige expertise op in het werken met (kwetsbare) ouders.

- [Brugfiguren Stad Turnhout](#) vormen de brug tussen school en ouders.
- [Brugfiguren Rode Kruis](#) zetten zich in voor huiswerkbegeleiding.
- [LIGO](#) organiseert oudermomenten om anderstalige ouders wegwijs te maken in het kluwen van het Vlaamse onderwijslandschap.
- [Buurtsport](#) organiseert heel wat sportieve activiteiten voor diverse doelgroepen.

- [Digidak](#) helpt je gratis op weg in de digitale wereld.
- [T'ANTWOORD](#) is een armoedevereniging die ook heel wat aandacht besteedt aan onderwijs en ouderwerking.
- [docAtlas](#) is het documentatiecentrum van de provincie Antwerpen. Zij hebben een groot aanbod aan didactisch materiaal en bieden ook vormingen aan.
- [DoorElkaar](#) is een expertisecentrum met een focus op diversiteit en biedt heel wat praktische vormingen aan.

Partners

Over het muurtje

We volgden LIGO een voormiddag bij een infosessie voor anderstalige ouders op basisschool Sint-Victor.

An Willems vertelt meer over dit project tijdens dit [interview](#).

HG Nijverheidsstraat begeleidt ouders naar andere instanties om de drempels te verlagen.

Leestips

[Kan onderwijs zonder welzijn? En vice versa?](#) (site + boek)

[De betrokkenheidsboom](#) (boek)

KLASSE

Tip

Warm water uitvinden is niet aan ons besteed. Vaak liggen er al veel goede praktijken rond ouderbetrokkenheid grijpbaar. We zetten dan ook nog eens graag de tips van [KLASSE](#) in de kijker. Nuttig, laagdrempelig en vaak onmiddellijk toepasbaar!

Sleutel 10: Werk maken van ouderbetrokkenheid is veranderen. Veranderen is implementeren.

Praktisch

Voor deze sleutel vertrekken we vanuit De Gouden Cirkel van **Simon Sinek**.

Sinek is een leiderschapsgoeroe, docent strategische communicatie aan de universiteit van Columbia en auteur. Hij is bekend geworden dankzij het populariseren van het concept van 'de gouden cirkel' en zijn boek 'Start with Why'.

In onderstaand filmpje vertelt hij over de krachtlijnen van zijn theorie.

Sinek legt vooral de nadruk op het waarom we dingen doen. We bekijken de drie stappen.

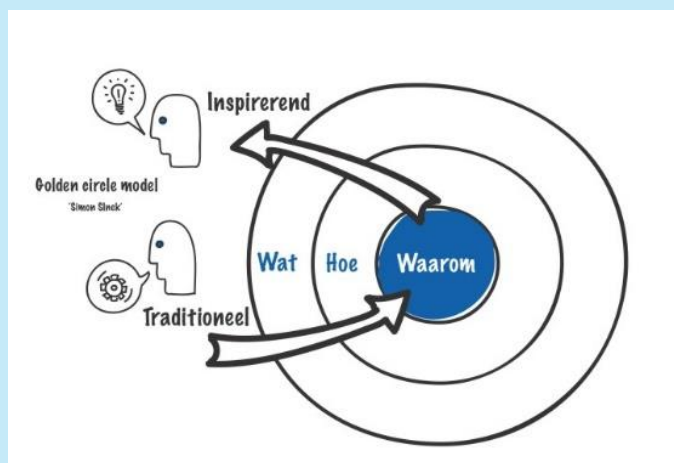
Voorwoord

Ondanks het feit dat scholen het belang van een optimale ouderbetrokkenheid erkennen, merken zij meestal ook dat dit niet altijd even eenvoudig is: er moet namelijk met een groot aantal verschillende factoren rekening gehouden worden. Ouderbetrokkenheid op school vergroten en vormgeven, betekent een serieuze verandering in het denken over de rol van ouders en de school en vraagt daardoor ook om een verandering in het handelen van de school, haar teamleden én de ouders. Dit betekent ook dat er ideeën moeten zijn over wat veranderd moet worden, hoe veranderd moet gaan worden en wat de verwachte opbrengsten van de veranderingen zullen zijn.

Een school staat veel sterker staat als je als team gaat nadenken over ouderbetrokkenheid en hierrond een visie gaat ontwikkelen.

Op die manier kan je de lijn doortrekken over de hele school en ervaren ouders geen grote kloof tussen de verschillende klassen.

Kiezen voor ouderbetrokkenheid is een keuze die consequenties heeft en inzet op een bepaalde schoolcultuur: 'Ouders zijn welkom op onze school en hebben een waardevolle stem'. Het gaat om een expliciete keuze, gesteund door directie en bestuur.

Stap 1: Waarom?

Waarom verduidelijken en visie maken?

Waarom doe je wat je doet? Hier gaat het om het doel, of het geloof in je keuze van het thema. Zo kan je beter aangeven waarom je in ouderbetrokkenheid wil investeren en wat je ermee wil bereiken. Je stelt bijvoorbeeld de nood vast om te investeren in ouderbetrokkenheid. Je kiest ervoor te investeren in de kennis en kunde van het team om de relatie tussen school en ouders te versterken of je hebt signalen dat er grote nood is aan het verbeteren van ouderbetrokkenheid... Door ideeën uit te wisselen in het team zullen de deelnemers zich beter op elkaar afstemmen. De antwoorden worden steeds meer gedragen door een grotere groep.

Dit raken we aan in sleutels 1 en 2.

Stap 2: Hoe?

Welke specifieke strategie onderneem je om het waarom te realiseren?

Bij de strategie is het belangrijk om visie te concretiseren met het hele team. Een visie kan ook achteraf, maar een visie is noodzakelijk als houvast voor iedereen. Het geeft richting aan.

- Hoe ga je het project geven? Maak je een werkgroep of start je met een pedagogische studiedag?
- Hoeveel tijd ga je ervoor uittrekken?
- Krijgt de werkgroep een mandaat?

Je zoekt ook naar concrete handvaten: je gaat drempels opsporen, blinde vlekken.

Er zijn diverse modellen beschikbaar: [participatiehuis](#), [7 dimensies](#), ... Vaak komt het neer op het verkennen van drempels.

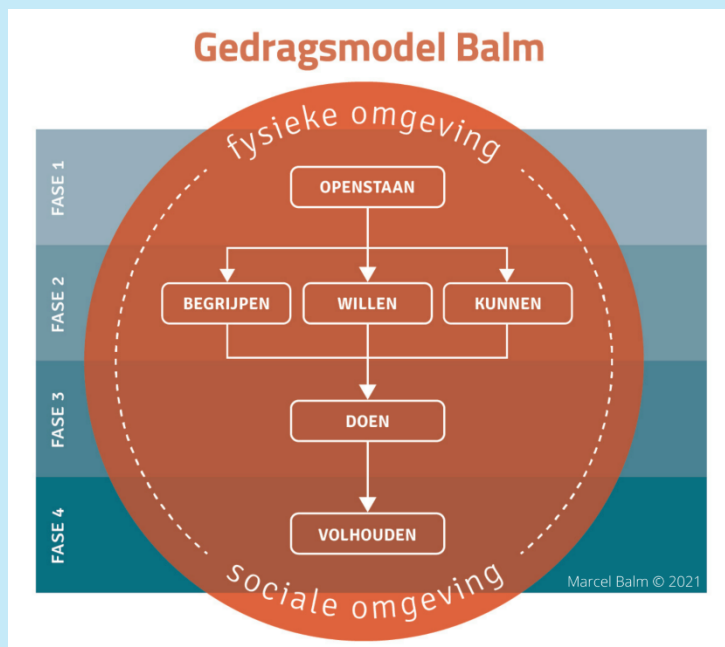
Wij gebruikten het Gedragsmodel van Balm als basis voor ons lerend netwerk. Dit dient om na te denken in 2 richtingen; van ouders naar school en omgekeerd.

Fase 1: Openstaan en vertrouwen hebben. Iemand staat open voor nieuwe informatie en staat toe dat een verandering begint. Dit hebben we bekeken in Sleutel 3.

Fase 2: Begrijpen, willen, kunnen. Hier gaat het om duidelijke communicatie (Sleutels 4 en 5), vaardigheden versterken van ouders en team (sleutels 6 en 7) en motiveren (Sleutel 8 en 9).

Fase 3: Doen. Het gaat om toepassing van het geleerde in de praktijk. We hebben soms de neiging om al snel tot actie over te gaan. Het belang van fase 1 en 2 mogen we echter niet onderschatten in een verandertraject.

Fase 4: Volhouden. Iemand heeft geleerd te anticiperen op lastige situaties en gaat er goed mee om. Veranderen is een wederzijds proces. Betrek zeker ook de ouders erbij, bevraag hen... Bereidheid om te veranderen lukt beter in kleine stappen.

Stap 3: Wat?

De wat-vraag staat voor de vraag die meestal eenvoudig te beantwoorden is: 'Wat doe je als school?'

De wat-vraag van de gouden cirkel van ouderbetrokkenheid maak je concreet door een actieplan op te stellen

1. Stel een werkgroep samen

De taak van de werkgroep is het hele proces te ondersteunen, te dragen en over te brengen naar het hele team. Mét de nodige aandacht voor de verschillende partners en betrokkenen.

2. Breng de beginsituatie in kaart

Kijk naar alle bestaande initiatieven en creëer een duidelijke overzicht. De werkgroep beschrijft sterktes en knelpunten van de school en wensen van leerlingen, ouders en leerkrachten. Daarna inventariseert ze de bestaande initiatieven rond ouderbetrokkenheid. Tot slot trekt ze conclusies uit het overzicht.

Vragen: - Welke kansen zijn er om de betrokkenheid te vergroten? - Hoe gaat het team om met ouders? Moet het team hierin geprofessionaliseerd worden?

3. Bepaal de effecten

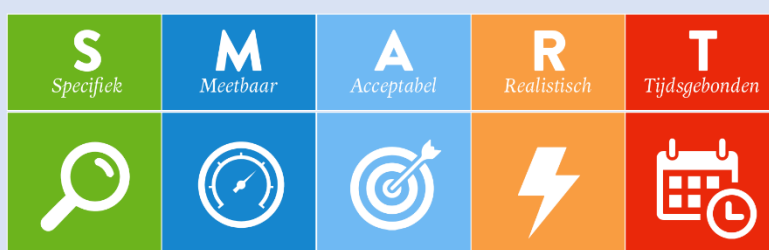
Bepaal zichtbare en meetbare effecten om te weten waar je naartoe wilt met ouderbetrokkenheid op school. Zo krijgt het schoolteam een helder beeld over de huidige samenwerking tussen school en ouders. Dat beeld leidt tot een actieplan, realistisch en haalbaar

4. Maak een plan op korte en lange termijn.

Iets bereiken waar je trots op bent, doe je zelden alleen. Daarom is het belangrijk dat de werkgroep gemotiveerd is om als één team te communiceren en te handelen volgens het afgesproken plan.

5. Werk volgens het SMART-principe.

- **Specifiek:** Zijn de doelen eenduidig? Wat willen we bereiken? Wie is erbij betrokken? Waar gaan we het doen? Wanneer gebeurt het?
- **Meetbaar:** Onder welke (meetbare/observeerbare) voorwaarden of vorm is het doel bereikt? Welk meetsysteem, methode of procedure hanteren we om te bepalen in welke mate het doel op een bepaald moment bereikt is?
- **Acceptabel:** Zijn de doelen aanvaardbaar voor de doelgroep en de school? Is er draagvlak voor wat we doen? Is het in overeenstemming met het beleid en de doelstellingen van de school? Zijn de betrokkenen bereid zich te verbinden aan de doelstelling? Je kan het draagvlak vergroten door mensen actief te betrekken bij het kiezen en formuleren van de doelstelling.
- **Realistisch:** Is het doel haalbaar?
- **Tijdsgebonden:** Hanteer een duidelijke deadline!

Een mooie aanvulling op Sineks Gouden Cirkel is het **Verandermodel** van Timothy **Knoster**.

Knoster gaat ervan uit dat er 5 noodzakelijke voorwaarden zijn om een verandering op een correcte manier te implementeren. Valt er een van de 5 bouwstenen weg, dan leidt dit tot een probleem.

In dit [artikel](#) maakt onderwijsexpert Sietske van der Wegen de verbinding tussen beide modellen.

Publicaties

NOvELLe (Netwerk voor de Ontwikkeling van Expertise voor de Limburgse Lerarenopleiding) werkte een heel project uit rond ouderbetrokkenheid. Je vindt hier heel wat nuttige tips om o.a. de eerste stap wat meer body te geven. De bundel is ondertussen al enkele jaren oud, maar biedt nog altijd heel wat nuttige methodieken om aan de slag te gaan rond ouderbetrokkenheid.

Je kunt de begeleidende bundel [hier](#) terugvinden.

Slotwoord

Beste

Met veel plezier hebben we het lerend netwerk begeleid en hebben we hieruit deze sleutels kunnen destilleren. We willen alle scholen danken die een ongelooflijk enthousiasme aan de dag legden om deze netwerkmomenten bij te wonen, goede ervaringen te delen en telkens hun eigen werking verder wilden verfijnen.

Misschien kan het ook voor jullie organisatie een aanzet zijn om verder werk te maken van ouderbetrokkenheid.

Er is een logische opbouw gehanteerd bij deze sleutels.

Maar tegelijk staat elke sleutel ook op zich en kan het de start zijn van gesprekken in het team, een aanzet tot echt beleid maken, het aanscherpen van een visie of de start van een werkgroep.

Ouderbetrokkenheid ligt alle betrokkenen nauw aan het hart en we hebben met deze sleutels eventuele projecten een kickstart willen geven door krachtige initiatieven met jullie te delen. We realiseren ons natuurlijk dat deze bundel ook maar een momentopname is en dat er nog regelmatig nieuw inzichten opduiken.

We willen jullie in elk geval heel veel succes wensen!

Hebben jullie nog meer advies nodig? Hebben jullie nood aan ondersteuning bij de concrete opstart?

We helpen jullie graag verder!

Vriendelijke groet

Lieve (lieve.lenaerts@hivset.be)

Mario (mario.stabel@turnhout.be)

